

Ka aha rā ina rīpoatatia tētahi tūkinotanga?

Ka whakatūria he rōpū kia tirohia te rīpoata. Ka whakaritea tētahi Tauwhiro tiaki tamariki mai i te Tari Āwhina i te Tamaiti, te Rangatahi, tae atu ki te Whanau, ko tāna he tiaki kei te noho haumaruru te tamaiti, te rangatahi rānei. Ka whakaritea tētahi pirihiimana nō te rōpū Pirihiimana Ārai Tamariki Tūkino, hei kimi mehemea kua mahia he tūkino, ā, nā wai hoki. Ka kōrero ia ki te tamaiti, kātahi ia ka whiriwhiri mehemea e tika ana kia hāmenetia tētahi tangata. Me whakamōhio rātou i a koe mō te haere o ngā mahi. Ka āhei koe ki te tono mō ngā kōrero e pā hāngai ana.

Kia maumahara

He tino hē te tūkino tamaiti,
me whakamutu rawatia.

Ehara rawa i te tamaiti te hē.

Ko te hunga ka tūkinotia he tāne,
he wāhine, he pēpi, he tamariki,
he pakeke.

Nō ngā momo tāngata katoa te
hunga tūkino, tae rawa ki ngā
tāngata e mōhio, e aroha nā koe.

E kore e tika kia tūkinotia te
tangata, ahakoa ko wai.

Kei te Noho Haumaruru āu Tamariki?

He pānui whakamārama nā
KOS mā ngā mātua, mā ngā
kaitiaki me ngā whānau

PUB-L172

He aha te Tūkino Tamaiti?

E whā ngā momo tūkino tamaiti:

Te Tukino ā-Tinana - ngā whara kāore i tūpono noa, ēngari i puta i te patunga, i te tūkino me te tutu, hei tauira, te panga i te tamaiti ki te pakitara, te wera i te hikareti, te hauhau rānei i te aho tiaka, i te tātua rānei.

Te Tūkino Taitōkai - te pānga tōkaikai whakaete, tūkino rānei ki te tamaiti kore mōhio. I ētahi wā ka puta tēnei tūkino i tētahi e whai mana ana, tētahi rānei e whakawhirinakitia ana e te tamaiti.

Te Tūkino Whakahapa - te kore hoatu ki ngā tamariki, ki ngā rangatahi rānei he nuinga anō o te kai, he whare, he kākahu, he aroha, he atawhai hauora rānei, arā, te kore hoatu i ngā mea pūtaka o te koiora.

Te Tūkino i te Mauri - te kore e āta whāngai i te tamaiti i runga i te aroha i te manaaki. Kei roto hoki te pana i te tamaiti, te kore e aro atu ki a ia, te kangakanga, te takatakahi rānei i runga i tōna mana, me te kore atawhai.

Ko wai te hunga e tūkino ana i ngā tamariki me ngā rangatahi?

- Ka mahia te tūkinotanga i ngā wāhi katoa - i ngā taiwhenua me ngā tāone, ngā tapa tāone, me ngā wāhanga katoa o te haporī.
- He tāne rānei, he wāhine rānei te hunga tūkino.
- He nui ngā wā he mōhio te tamaiti ki tana kai-tūkino, pērā i tētahi mema o te whānau, i tētahi hoa rānei o te whānau.
- Ka puta ngā kaitūkino i ngā tūpakeke katoa, mai i ngā kaumātua tae rawa ki tētahi he ōrite rā ōna tau ki ngā tau o tana pāpurenga, arā, tēnā e tūkinotia nā e ia.

He aha ngā pānga o te tūkinotia ki ngā tamariki me ngā rangatahi?

Ko ngā tamariki me ngā rangatahi kua tūkinotia, tērā pea:

- ka pāngia tonutia e ngā mate
- ka whai whara rātou ā-tinana, ā-hinengaro hoki
- ka pēnei he hakihiā rātou, arā, kāore ō rātou uara
- ka pouri, ka āwangawanga, ka taumaha, ka pukuriri, ka pōhēhē kāore he hoa
- ka uaua te rata haere, te whakawhirinaki rānei ki ētahi atu
- ka uaua te hiwa ki te mahi, ki te mahi rānei i te kura
- ka taumaha te ngākau, ka whakaaro pea ki te whakamomori.

He aha ngā tohu kei te tūkinotia tētahi tamaiti?

He mea uaua te mōhio mehemea kei te tūkinotia tētahi tamaiti, nōtemea tērā pea nā tētahi mate kē ngā tohu me ngā tohu mate kei te kitea. Heoi anō, tērā tētahi tamaiti i tūkinotia:

- ka whakaputa ohotata mai i ētahi whanonga rerekē, ka rerekē anō tōna āhua
- ka puta kau te pouri, te kaha hōhā, te pukuriri rānei
- ka rerekē tōna āhua ki ētahi atu
- kāore e aro ki ngā mahi o te kura
- ka whakaputa kōrero pakupaku e pā ana ki te tūkino
- ka mōhio ki ētahi mea tōkaikai, ētahi whanonga rānei pakeke rawa mōna
- kāore e pīrangi ki te tango i ōna kākahu
- ka tā i ngā pikitia e pā ana ki ngā mea tōkaikai
- ka whakaatu i ētahi whara ā-tinana kāore e taea te whakamārama.

Āta mātakitakina ngā rerekētanga ki te whanonga o tō tamaiti, kāore e taea te whakamārama.

He aha ngā mahi mā te matua, mā te kaitiaki rānei e noho haumarua ai tana tamaiti?

- Me whakamahia he rārangi tohutohu mā te whānau.
- Me kōrero aroha ki tōu tamaiti, me whakanui hoki i a ia.
- Me aro nui ki ngā whakaaro o tōu tamaiti.
- Whakamāmāhia te huarahi kia pai ai te kōrero a tōu tamaiti ki a koe mō ngā take e āwanga-wanga ana ia.
- Me āta whakarongo koe ki ngā korero a tōu tamaiti. Kāore pea rātou e kōrero hāngai kei te tūkinotia rātou, nā reira me āta whakarongo ki a rātou.
- Me waiho te rorohiko ki te rūma nui o te whānau, ka whakatakoto hoki he tohutohu mō te whakamahi.

Me aha koe ki te kōrero mai tētahi tamaiti ki a koe mō te tūkino, kei te whakaaro rānei koe kei te tūkinotia tētahi tamaiti?

- Me whakaatu te aroha, te mahara me te tautoko ki a ia.
- Kia mau tonu ki a koe ake ōu whakatakariri, mōrikarika rānei.
- Kia tau, me noho mārire.
- Āta whakarongo ki ā rātou kōrero.
- Me whakapono ki ā rātou kōrero.
- Kaua e kaha rawa te uiui i tōu tamaiti mō taua mea kua tūpono.
- Me āta kōrerotia ehara i a ia te hē.
- Mea whāki atu tō koa kua kōrero ia ki a koe, tō aroha hoki mōna i pā mai tēnei tūkinotanga.
- Āta kī atu māu a ia e āwhina.
- Kimihia te āwhina me te tohutohu.

Me whakapā ki ngā pirihimana o tō rohe, ki te Tari Āwhina i te Tamaiti, te Rangatahi, tae atu ki te Whānau (Child, Youth and Family) rānei. Kei tō pukapuka nama waea ā rātou nama waea.